

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Klavdija Slanovec Jerič

Konoplja kot del politične sfere

Diplomsko delo

Ljubljana, 2016

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Klavdija Slanovec Jerič

Mentor: izr. prof. dr. Andrej A. Lukšič

Konoplja kot del politične sfere

Diplomsko delo

Ljubljana, 2016

Zahvala

Sprva se zahvaljujem izr. prof. dr. Andreju A. Lukšiču, da me je vzel pod svoje okrilje ter mi pomagal pri izpeljavi diplomske naloge.

V življenju mi ne bi uspelo premagati toliko ovir, če ne bi bilo mojih staršev, ki so mi ves čas stali ob strani in mi nudili tako finančno kot tudi moralno pomoč, sedaj je vse kar lahko rečem le hvala za vse. Prav tako hvala tudi sestri in bratu, saj sta pomemben košček mozaika v mojem življenju.

In, ker bi bilo naše življenje brez prijateljev prazno, se zahvaljujem vsem prijateljem za vso pomoč in podporo, posebna zahvala pa gre prijateljici Poloni, ter kolegicama Aleksandri in Nataši, saj bi bilo brez vas veliko težje.

S tem, ko si prišel v moje življenje in ga postavil na glavo si s seboj prinesel tudi ogromno ljubezni in pozitivne energije, hvala Anže, danes sem ponosna, da imam tako čudovitega moža.

Konoplja kot del politične sfere

Konoplji so že v starodavnih časih pripisovali magično moč, najstarejša odkritja izpred 12.000 let pred našim štetjem na območju Kitajske pa pričajo o njeni vsestranski uporabi. Iz nje so namreč izdelovali tkanino, papir in še mnogo drugih uporabnih stvari, med drugim so jo uporabljali tudi za zdravljenje številnih bolezni. Namen diplomskega dela je predstaviti konopljo kot zelo koristno in uporabno rastlino. Posebno poglavje bomo namenili tudi konoplji kot zdravilni učinkovini, katero bi lahko uporabili za zdravljenje marsikatere bolezni. Pri vsem tem pa je zelo pomembno tudi samo razlikovanje med industrijsko pridelano konopljo ter indijsko, vse te razlike si bomo natančneje pogledali, ob tem, pa bomo podali tudi nekaj raziskav, katere nam bodo malce bolj približale celotno sliko o konoplji. Za konec pa si bomo pogledali zakonsko podlago ter morebitne posledice ob sprejetju zakona o konoplji. Kljub temu, da se na področju politike in zdravstva o konoplji vedno bolj tudi javno razpravlja, pa se včasih zdi, da ljudje dokaj malo vedo o njej, vendar se stvari počasi izboljšujejo in morda nam bo nekoč celo uspelo konoplji povrniti njen izgubljeni ugled.

Ključne besede: konoplja, uporaba, zgodovina konoplje, zdravilni učinki, stigma.

Cannabis as part of political sphere

Even in ancient times cannabis was attributed with magical powers, the oldest discoveries from before 12 000 BC in the area of China is showing its comprehensive use. From it they were manufacturing cloth, paper and many other useful things, among others they were using it to treat many diseases. Purpose of my thesis is to introduce cannabis as a very helpful and useful plant. A special section will be devoted to the cannabis as active ingredient, which could be used for the treatment of many diseases. In all of this it is very important to distinguish between industrial grown cannabis and Indian cannabis, we will specifically look at all these differences but we will also make some studies, that will give us a little closer overall picture of cannabis. Finally, we'll look at the legal basis and the possible consequences of the adoption of the law on cannabis. Despite the fact that on the policy area and health care there are increasing public debates on cannabis, however sometimes people seem to know relatively few about it, but things are slowly improving, and maybe one day we'll even managed to recover its lost reputation of cannabis.

Key words: cannabis, the use of, history of cannabis, therapeutic effects, stigma.

KAZALO

1 UVOD	6
2 METODOLOŠKI OKVIR	6
2.1 Namen, cilji, raziskovalne teze in vprašanja	7
2.2 Raziskovalne metode in tehnike	7
2.3 Struktura naloge.....	8
3 O KONOPLJI.....	9
4 ZGODOVINA KONOPLJE.....	11
4.1 Zgodovina prepovedi uporabe	12
5 UPORABA KONOPLJE.....	15
5.1 Uporaba konoplje v zdravstvu	17
5.2 Konoplja kot del duhovnosti.....	19
5.3 Produkti	20
6 RAZISKAVE	22
7 ZAKONODAJA.....	24
8 POSLEDICE OB SPREJETJU ZAKONA (Predlog zakona o konoplji 2013).....	29
9 SKLEP	31
10 LITERATURA.....	34

Kazalo slik

Slika 3.1: Raziskovanje med Indico in Sativo.....	10
---	----

1 UVOD

»S konopljo lahko ustvarimo svet, v katerem bo vredno živeti – svet, ki ne bo visel na nitki nad prepadam ekološke katastrofe in vsesplošnega uničenja okolja –, z marihuano pa lahko ta svet, ki je že močno načet, tudi pozdravimo« (Tribuna, list ljubljanskih študentov 2016).

Da je zgodovina konoplje zelo bogata pričajo tako piramide iz starodavnega Egipta, kot tudi najdbe iz predela Kitajske. Konopljo so uporabljali na eni strani za izdelovanje tkanine, papirja, kot barvilo, na drugi strani pa jim je služila kot zdravilo za številne bolezni. Pomembno vlogo je imela tudi v starodavni Indiji, kjer so jo uporabljali v verskih obredih, kot sveto travo s pomočjo katere so se lahko povezali z božanstvom ter z njim komunicirali. Da pa je bila njena zgodovina zelo pestra, so poskrbeli Američani, ti so jo nekaj časa intenzivno gojili, nato pa je prišel obdobje, ko so njeno uporabo prepovedali, ter jo označili za drogo, in tako so se neprestano odvijale bitke med pristaši konoplje ter njenimi nasprotniki (Robinson 2000). Prav takšne bitke pa se odvija tudi dandanes, kljub temu, da nam je poznana celotna zgodovina konoplje, danih mnogo raziskav ter podanih mnogo dokazov, ki pričajo o njeni vsestranski uporabi ter njenih zdravilnih učinkovinah.

Konoplja ponekod še vedno predstavlja tabu, še vedno jo ljudje poznajo predvsem kot drogo, zato je pomembno, da se začnemo izobraževati in jo bolje spoznavati. Pomembno je namreč ločiti industrijsko ter indijsko pridelano konopljo, čeprav sodita v isti red, gre za povsem različni vrsti, z različno vsebnostjo psihoaktivnih substanc, ter za različni namen uporabe. Prav tako kot poznamo različne vrste konoplje, poznamo tudi različne načine uporabe ter različne produkte, zato je pomembno, da vsega ne mečemo v isti koš. Da pa se stvari obračajo na boljše je razvidno tudi s strani zakonodaje Republike Slovenije, saj se industrijski konoplji počasi pripisuje določene pozitivne lastnosti in dovoljuje njeno uporabo v zdravstvene namene, prav tako se dovoljuje gojenje industrijsko pridelane konoplje pod zakonsko določenimi pogoji.

2 METODOLOŠKI OKVIR

2.1 Namen, cilji, raziskovalne teze in vprašanja

Namen diplomskega dela je predstaviti celotno zgodbo o konoplji, ki se je začela že v kameni dobi in še vedno traja. Glede na to, da je tema vedno bolj aktualna si bomo v diplomskem delu pogledali strukturo konoplje kot rastline, njeno zgodovino, uporabo ter zakonsko podlago, za konec pa kaj vse bi nam legalizacija konoplje lahko prinesla. Ob tem bo fokus diplomskega dela na uporabnosti konoplje ter njenih zdravilnih učinkih, vse to nas bo pripeljalo do samega cilja diplomske naloge, s katerim želimo dokazati vsestransko uporabo konoplje in njeno zdravilno moč. Skozi diplomsko nalogo bomo s pomočjo analiziranja primarnih virov poskušali najti odgovor na zastavljeno raziskovalno vprašanje, ob tem pa bomo poskusili tudi potrditi ali ovreči tezo, da je prišlo do prepovedi uporabe konoplje zaradi prikritih interesov političnih akterjev. Torej ali je prepoved uporabe konoplje smiselna, naredimo s tem več škode ali koristi? To je naše raziskovalno vprašanje na katerega bomo poskusili najti odgovor skozi celotno delo.

2.2 Raziskovalne metode in tehnike

V diplomski nalogi bomo zbirali podatke in pri tem pregledovali obstoječo literaturo o predmetu raziskovanja. Naloga bo tako rekoč sestavljena iz treh delov. V prvem delu se bomo posvetili teoretičnemu delu, iz katerega bomo nato izpeljali teoretična izhodišča, ter se seznanili z ključnimi pojmi diplomske naloge, s katerimi se bomo nato soočali skozi celotno nalogo. V drugem delu pa se bomo posvetili predvsem analiziranju in interpretaciji sekundarnih virov, pri tem se bomo osredotočili na analizo tako tuje kot tudi domače literature, internetnih virov, raziskav ter zakonske podlage. Izbrana metoda je pomembna zlasti zato, ker nam bo podala celotno sliko o raziskovalnem problemu ter nas popeljala do izpeljave teze. Odgovor na raziskovalno vprašanje bomo poiskali s pomočjo deskriptivne analize. Pri tem pa bomo delček naloge posvetili tudi razlikovanju med različnimi vrstami konoplje, kar bo ključnega pomena pri iskanju odgovorov na zastavljeno raziskovalno vprašanje. V tretjem delu diplomske naloge bomo podali morebitne odgovore na raziskovalno vprašanje, pri tem pa bomo opisali tudi posledice, ki bi lahko pozitivno vplivale na vsa področja našega življenja v primeru legalizacije konoplje.

V zadnjem delu diplomske naloge pa se bomo soočili z analiziranjem pridobljenih informacij, ter v sklepnem poglavju na podlagi podanih virov poskusili podati objektivno kritiko na podane ugotovitve, katere bomo pridobivali skozi celotno delo s pomočjo izbranih

raziskovalnih metod. Zaključek nam bo podal povzetek pridobljenih informacij, ter predolge za nadaljnjo raziskovanje na danem raziskovalnem področju, saj je odprtih še veliko perečih vprašanj o katerih bi bilo vredno raziskovati.

2.3 Struktura naloge

V uvodnem delu diplomske naloge si bomo na kratko pogledali našo glavno tematiko, ter razjasnili glavno razlikovanje med industrijsko pridelano ter indijsko konopljo. Nato se bomo lotili razdelati metodološki okvir, kjer bomo jasno opredelili namen ter cilj diplomske naloge, ter njene teze in si ob tem zastavili raziskovalno vprašanje. Temu bo nato sledila opredelitev raziskovalne metode in tehnike. Osrednji del naloge se bo odvijal okoli samih lastnosti konoplje, te so tako zdravilne kot tudi psihofizične, zato si bomo v nalogi temeljito pogledali razlikovanje med sativo ter indico, saj gre pri konoplji za razlikovanje več vrst, pri tem pa je pomembno dobro poznavanje le teh, predvsem v primeru, če se želimo s konopljo zdraviti. Da pa bomo lahko prišli do odgovorov si bomo sprva podrobneje ogledali samo zgodovino konoplje ter njeno uporabo. Pri interpretaciji sekundarnih virov, kateri bomo namenili posebno poglavje pa nam bodo v veliko pomoč posamezne raziskave s področja raziskovanja konoplje ter z njo povezanih dejstev. V drugem delu diplomske naloge pa se bomo seznanili z zakonsko podlago Republike Slovenije ter morebitnimi posledicami ob legalizaciji konoplje. V sklepu diplomske naloge bomo nato ovrgli ali pa potrdili naše ugotovitve ter podali krajše zaključke, ob tem pa bomo tudi odgovorili na raziskovalno vprašanje katero nas bo vodilo skozi celotno nalogo. Na koncu bomo poskusili podati alternativne rešitve ter zaključiti zgodbo o konoplji kot celoto.

3 O KONOPLJI

Konoplji nekateri zaradi njene izjemne večnamenske uporabe pravijo kar »kraljica rastlin« (Lesnik in Zlodej 2013). Pravijo ji tudi »Cannabis in je enoletna in enospolna rastlina z močnimi stebelnimi vlakni in pahljačasto razporejenimi, nazobčanimi suličastimi listi« (Združenje umetnikov 2013, 23). Konopljo lahko najdemo na vseh celinah, razen v predelih večnega ledu saj je zelo prilagodljiva in lahko spremeni spol če je to potrebno (Združenje umetnikov 2013).

Medtem ko nam konopljna semena predstavljajo bogat vir beljakovin in vsebujejo kar osem življenjsko pomembnih aminokislin, katera so ključnega pomena za krepitev imunskega sistema, nam steblo (njegova sredica in vlakna) predstavlja pomembno surovino za izdelavo tkanin, papirja, izolacije. Vlakna, ki jih pridobivajo iz moških rastlin so mehka in vsebujejo kar 18 % kakovostnih vlaken, medtem, ko so vlakna iz ženskih rastlin bolj groba in trda ter vsebujejo za 6 % manj kakovostnih vlaken. Na koncu nam ostanejo še listi konoplje, katere običajno posušijo in iz njih pripravijo čaj; uporabljajo pa jih tudi kot sestavino v kozmetičnih izdelkih, sokovih in ezoteriki (Konopko z.o.o., socialno podjetje).

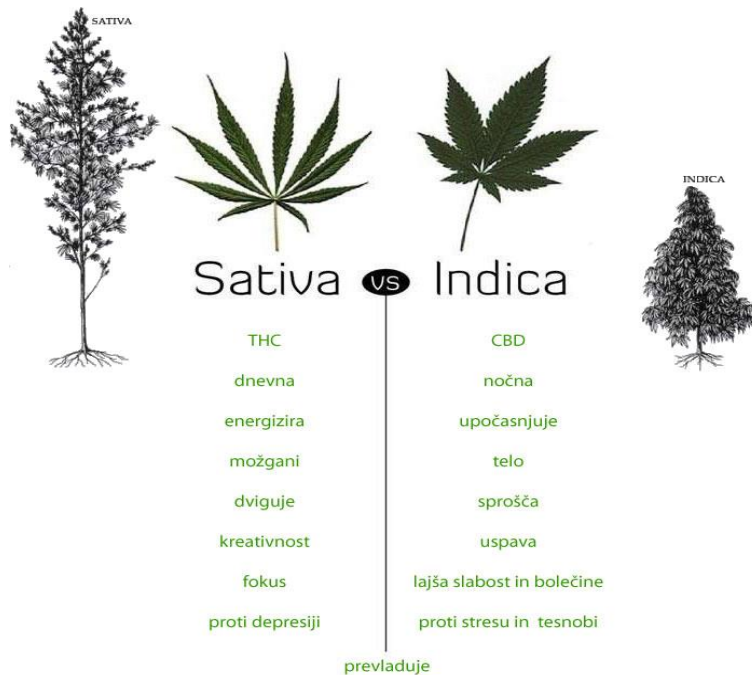
Konopljo lahko razdelimo na tri podvrste; na Cannabissativa, indica ter ruderalis. To razvrščanje bi bilo sicer bolj smiselno uporabiti za razvrščanje po gostoti listov, sami velikosti le teh ter po samem razmerju med eteričnimi olji in rasti rastline. V osnovi konopljo delimo na navadno konopljo, katero uporabljajo predvsem v industriji ter na zdravilno, katero uporabljajo pri različnih terapijah saj vsebuje okoli 48 naravnih antibiotikov (Združenje umetnikov 2013).

Medtem ko je sativa precej visoka, redko razvejana, njene veje pa so odmaknjene druga od druge, je indica gosto razvejana ter nizko rastoča. Običajno jo lahko prepoznamo po njeni obliki rastja, katera je stožčaste oblike. Za indico velja tudi da vsebuje najvišjo raven kanabinoidov (Schultes v Konoplja 2016a).

Zgodba zase pa je vsem dobro poznana industrijska konoplja, katero so s križanjem oropali kanabinoidov ter alkaloidov, kateri nudijo konoplji zaščito pred škodljivci. Za industrijske namene pa lahko uporabimo tudi indijsko konopljo, ker tako semena kot tudi vlakna ne vsebujejo THC-ja, in kar je najbolj važno, da so vlakna indijske konoplje tako močnejša kot tudi daljša, semena pa veliko bolj obogatena z različnimi snovmi kot pri industrijski konoplji (Gape 2014).

Kot nam nazorno prikazuje spodnja Slika 1.1 indika vsebuje več CBD in posledično nevtralizira THC; s tem pa zavira evforijo. Znano je tudi, da deluje kot analgetik; se pravi, da pomirja in uspava. Ravno nasprotno sativa vsebuje več THC-ja, kar lahko povzroči občutek neugodja, drugače pa naj bi z njeno pomočjo postali bolj kreativni (Gape 2014).

Slika 3.1: Raziskovanje med Indico in Sativo

Vir: Gape (2014).

Vsebnost THC-ja je odvisna predvsem od vremenski razmer. S tem mislimo na podnebja, kot navajajo nekatere raziskave pa predvsem od vpliva dušika, saj naj bi imela konoplja več THC-ja v vročem in suhem podnebju in po gnojenju z dušikom (Kocjan Ačko 2015). »Z dozorevanjem se THC¹ spreminja v CBD², tako da so medsebojna razmerja kanabinoidov v konoplji odvisna tudi od časa žetve« (Združenje umetnikov 2013, 23). THC se v rastlini pojavi v obliki kisline, katera učinkovito deluje šele ob segrevanju (Žigon 2000). V plodovnih ovojnicah ženske rastline THC in CBD dosejata medsebojna razmerja ter količine, katerih učinek je zdravilen, prav tako pa tudi psihoaktiven (Združenje umetnikov 2013).

¹ THC - (Tetrahidrokanabinol) je glavna psihoaktivna sestavina konoplje; imenujejo ga tudi kanabionid (Wikipedija prosta enciklopedija 2016).

² CBD - (Kanabidiol) je eden izmed kanabinoidov; le-tega je v konoplji največ, njegovo delovanje ni psihoaktivno (Cebedin 2016).

4 ZGODOVINA KONOPLJE

»Ste se kdaj spraševali, kako so Egipčani premikali tiste ogromne apnenčaste bloke za gradnjo piramid? Samo ena snov je bila dovolj močna, da je lahko na stotine sužnjev vleklo bloke konoplja. V Tebah so odkrili konopljinu vrvje, staro 4000 let. Tako je konoplja omogočila gradnjo teh svetih prostorov in izpopolnila občutek čaščenja, ki jih je navdihoval« (Robinson 2015, 50).

Najstarejše najdbe, ki dokazujejo uporabo konoplje v različne namene, izvirajo iz obdobja pred 12.000 leti na predelu današnje Kitajske. Že v tistih časih so iz konoplje izdelovali tkanino, zaščitne oklepe, služila pa jim je tudi za utrditev zemljišča okoli gradu. Iz konopljinih semen so izdelovali tudi črno barvilo, katerega so uporabljali za obarvanje oblačil. Okoli 220–207 pred našim štetjem so začeli iz konoplje izdelovati tudi papir, s pomočjo katerega se je pojavila prva tiskana knjiga, zbirka molitev Dharani. Kasneje se konoplja dobro uveljavi tudi v kitajski medicini, kjer so jo uporabljali za zdravljenje malarije, revme in pa kot anestetik pri operativnih posegih (Konopko z.o.o., socialno podjetje; Robinson 2000).

Konoplja je imela velik vpliv tudi v indijski mitologiji, saj je skupaj s Šivo pripomogla k stvarjenju sveta. Na podlagi tega znanost domneva, da bi Indija, natančneje okolica Himalaje lahko bila domovina konoplje (Robinson 2000).

Konoplja naj bi domnevno prišla v Evropo preko Skitov, iranskega nomadskega ljudstva, katero je tiste čase trgovalo z Grki. Dokaze o tem lahko najdemo v zapisih, ki so nastali v 5 stoletju pred našim štetjem, pripadali pa naj bi Herodotu. Kasneje se je uporaba konoplje razširila po celi Evropi. Zaradi nje so se odvijale tudi vojne. Leta 1812 je Napoleon skoval pohod na Rusijo, da bi onemogočil angleški mornarici dobavo konoplje, s katero so takrat vzdrževali jadrnice in s tem onesposobil angleško vojsko (Gasperini 2016).

Na ameriško celino je konoplja prispela s pomočjo Krištofa Kolumba leta 1492 v različnih izdelkih, kot so bila konopljina platna in vrvi. Američani so jo hitro začeli tudi sami gojiti, predvsem zaradi uporabnosti njenih vlaken. Leta 1637 naj bi hartfordsko sodišče celo ukazalo vsem prebivalcem, naj si zasadijo vsako leto eno žlico semena angleške konoplje (Konoplja.org 2000; Robinson 2000).

»Tako deklaracija o neodvisnosti kot tudi ustava ZDA sta bili napisani na papirju iz konoplje. George Washington, Thomas Jefferson, James Madison, John Adams in drugi veliki ameriški patriotski velikani so se ponosno podpisali na papir iz konoplje« (Robinson 2015, 44).

In kot pravi Robinson (2015), če bi George Washington in Thomas Jefferson v današnjih časih gojila hektarje konoplje, tako kot sta jih takrat, bi najverjetneje oba končala za zapahi. Jefferson je namreč menil, da je za osamosvojitve kolonij konoplja izrednega pomena, in s tem, ko je iz Francije pretihotapil nove vrste je postal tudi prvi uradni tihotapec kanabisa. Konoplja je kolonijam predstavljala pomemben vir hrane, jader, papirja, oblačil in olja. Tako jo je Thomas Paine uporabil kot argument za odcepitev kolonistov od Anglije v knjigi *Common Sense*. Leta 1937 so v Združenih državah Amerike (v nadaljevanju besedila: ZDA) zakonsko prepovedali konopljo (pa vendarle ne za dolgo) vse do leta 1942, ko je politika zopet začela spodbujati gojenje le te. Tu se nam poraja vprašanje: »Čemu vse to?« Sprva so ZDA konopljo pridobivale z uvažanjem iz vzhodnih držav, vse dokler Japonci niso prekinili dobavo le te in s tem povzročili velike težave. Ena bojna ladja je namreč za svoje delovanje potrebovala kar 10 kilometrov vrvi, ki je bila izdelane iz konoplje. Tako je konoplja zopet postala pomembna poljščina; zasadili so je več 100.000 hektarjev, a kaj ko se je po vojni zopet vse spremenilo in konoplja je ponovno postala prepovedana rastlina za pridelovanje. Medtem ko kanadska vlada sankcionira polja konoplje, katera obstajajo od leta 1995, ZDA išče razloge za preprečevanje gojenja industrijske konoplje. V državah kjer je konoplja del kulture jo gojijo še dandanes in so s tem tudi glavne proizvajalke konoplje. To so država Ukrajina, Madžarska, Romunija in Kitajska. Na drugi strani pa ZDA še vedno izražajo svoje nezadovoljstvo nad gojenjem konoplje in njihovimi proizvodi (Robinson 2015).

4.1 Zgodovina prepovedi uporabe

Sprva je bilo gojenje konoplje predpisano z zakonom. Leta 1925 je Liga narodov organizirala mednarodno konvencijo o kontroli narkotikov in takrat so prvič na seznam narkotikov uvrstili tudi konopljo; in sicer brez kakršnih koli posebnih razlogov ampak zgolj na pobudo egipčanske in turške delegacije. Egipčani so zagovarjali svoje stališče, češ, da konoplja povzroča norost. Vse to zgolj na podlagi opravljene statistike, ki je govorila, da je bilo na področju Egipta takrat kar trikrat več moških kot žensk, kateri so bili razglašeni za neprištevne. Egipčani naj bi se takrat pogosto posluževali kajenja konoplje in to naj bi bil zadosten razlog, s katerim bi dokazovali povezavo med konopljo in neprištevnostjo. V predelih Evrope je bila uporaba konoplje v psihotropne namene takrat neproblematična, vse dokler o njeni uporabi in učinkih niso razmišljali. Nato pa se je vse spremenilo. Na naših tleh

se je začelo o prepovedi konoplje govoriti v 60. letih 20 stoletja takrat, ko je Jugoslavija podpisala konvencijo Združenih narodov o narkotikih (Meško 2012). Na območju ZDA pa se je vse skupaj pričelo z množičnim priseljevanjem mehiških pomožnih delavcev v 30. letih 20 stoletja. Konoplja je zaradi svoje uporabnosti za izdelovanje papirja predstavljala veliko grožnjo pomembnemu monopolistu Williamu Randolphu Hearstu, ki je bil vodilni na področju lesne industrije, v lasti pa je imel tudi velik del gozdov. Hearst je konopljo označil za neko vrsto psihotropne rastline in jo povezal z raznimi posilstvi, umori ter homoseksualnostjo, pri tem pa se je oziral na navezanost Mehičanov na konopljo. Od tukaj izvira mehiški izraz za konopljo marihuana. Leta 1935 je Henry Anslinger, bivši prohibicijski komisar na podlagi Hearstovih propagandnih člankov, označil konopljo za najnevarnejšo drogo na svetu v ameriškem kongresu, kljub raznim nasprotovanjem medicine. Poleg Hearsta so Anslingerju ščitili hrbet tudi mnogi ameriški poslovneži iz petrokemične industrije, kot so Dupont, Morgan, Rockefeller in Mellon. Istočasno pa je na ameriških tleh Henry Ford izdelal avtomobil, ki je bil v celoti izdelan iz konoplje.³ Vsi ti konopljni izdelki so predstavljali veliko grožnjo ameriškim naftnim monopolistom, zato je le-tem uspelo doseči prepoved konoplje in si s tem zagotoviti varno prihodnost vsaj za nekaj časa. Omembe vredno pa je izpostaviti pri vsem tem, da je bil eden izmed večjih donatorjev predsednika Roosevelta prav J.D. Rockefeller, kar nam lahko služi kot dodaten razlog uspešne prepovedi konoplje. S časoma se je razumevanje konoplje kot droge razširilo po vsem svetu in leta 1961 je Anslingerju uspelo Združene narode na konvenciji o narkotikih prepričati, da so konopljo uvrstili med nevarnejše droge, med kokain in heroin. Prav tako pa je po prepričljivem prigovarjanju Anslingerja tudi Svetovna zdravstvena organizacija sprejela odločitev, da konopljo označi za rastlino brez kakršnihkoli zdravilnih učinkov kot sredstvo zaradi katerega se lahko postanemo zasvojeni (Meško 2012).

Da pa je zmerno uživanje konoplje popolnoma neškodljivo priča poročilo o konoplji iz leta 1893, katerega avtor je angleška komisija za konopljene droge. Kasneje, leta 1944 je tako rekoč enake ugotovitve želelo potrditi tudi poročilo La Guardia, vendar mu je to preprečil Henry Anslinger (Združenje umetnikov 2013). »Vojaške raziskave konoplje so bile v 50. letih 20. stoletja motivirane predvsem z iskanjem "seruma resnice" ter primerne sredstva za "pranje možganov" oziroma manipuliranje različnih delov prebivalstva« (Meško 2012). Kasneje se je izkazalo, da se je konoplja kot sredstvo za iskanje resnice ali kot sredstvo za

³ Iz konoplje je izdelal vse od karoserije, ki je bila veliko cenejša, močnejša in lažja kot tista, katera je izdelana iz pločevine, pa vse tja do goriva, katero bi pripomoglo k manjšemu onesnaževanju zraka (Meško 2012).

pranje možganov in sredstvo manipulacije izkazala za povsem neučinkovito, toliko bolj pa se je uveljavila med mladimi v časih mirovniškega gibanja, tako imenovanega »flowerpower« in se s tem zopet pojavila masovna uporaba konoplje, katera je kmalu zajela velik del sveta. Konopljo so tako začeli tolerirati tudi v Švici, na Nizozemskem ter v Španiji, občutneje manj pa v ZDA in v državah, katere so bile kakorkoli pod vplivom ZDA (Meško 2012; Slovenski konopljin socialni klub 2016).

5 UPORABA KONOPLJE

Veliko ljudi danes ob besedi Konoplja sprva pomisli na vrsto droge, ravno s tega razloga bomo v nalogi opredelili njeno vsestransko uporabo in njene zdravilne učinke.

Začeli bomo pri reševanju gozdov, saj je svetovna industrijska potreba po lesu uničila že kar 97 odstotkov gozdov v Severni Ameriki in prav tako drugje po svetu. Zavedati se moramo, da so gozdovi ključnega pomena za preprečevanje izgube vrhnje plasti zemlje, onesnaževanja voda ter dom večine živih bitij. Predvsem pa so gozdovi nenadomestljiv vir kisika na svetu. Danes se kar polovica vseh posekanih dreves uporabi za papirnato industrijo, kljub temu, da bi konoplja lahko zadovoljila vse potrebe po papirju, saj hektar konoplje proizvede štirikrat toliko vlaken kot en hektar dreves. Prve liste papirja so izdelali približno sto let pred našim štetjem, da pa so se te listine ohranile vse do danes se lahko zahvalimo oziroma gre to čast pripisati konoplji, saj je papir iz konoplje veliko močnejši kot papir iz celuloze. Naravno je upogljiv in lahko rečemo da je delno tudi vodoodporen. Prav tako bi vlaknene plošče, ki se danes uporabljajo za izdelovanje pohištva lahko nadomestile vlaknene plošče izdelane iz konoplje, ki so trdnjše in ognjevzdržne. Konoplja ima v svoji notranjosti kratka vlakna, katera vsebujejo snov s katero zmanjšuje gorljivost (Robinson 2015).

Konoplja bi lahko nadomestila tudi steklena vlakna, ki se pojavljajo v avtomobilih, čolnih, predvsem pa kot izolacija. Na Madžarskem izdelujejo iz konoplje zavese za prho. Te so vedno bolj atraktivne, odporne proti plesni in se od mnogih plastičnih razlikujejo po tem, da ob segrevanju ne spuščajo strupenih plinov. V Franciji je neko podjetje patentiralo nadomestek za beton, katerega proizvajajo s kalcifikacijo konopljinih debel v trdno maso. Izdelek je močan ravno toliko kot beton, a tehta sedemkrat manj; bil naj bi tudi fleksibilnejši ter bolj vzdržljiv ob naravnih katastrofah. Z njegovo pomočjo bi lahko zmanjšali potrebo po miniranju in vrtnanju okolja (Robinson 2015).

Predvsem pa bi konopljo lahko uporabljali kot naravni herbicid, saj le ta lahko zraste tako visoko, da plevelu onemogoči sončno svetlobo in s tem prepreči njegovo rast. V predelih Himalaje kjer se intenzivno izsekava gozdove in se ti predeli spreminjajo v puščavo, bi konoplja lahko prekrila s svojimi koreninami, listi in stebli ter bi tako prst zadržala na svojem mestu, tamkajšnji prebivalci pa bi imeli nov vir zaslužka (Robinson 2000, 2015).

Konoplja je bila dolgo časa edini vir tkanin iz katerih so izdelovali oblačila. Danes je pridelovanje bombaža ugodnejše, kljub temu da se pri njegovem pridelovanju uporabi veliko količino pesticidov, ti pa se nato iztekajo v prst in posledično tudi v podtalnico. Ker molekule

ogljikovih hidratov lahko razgradimo v vire goriva, bi pri tem lahko uporabili konopljo, katera za razliko od bencina ne onesnažuje zraka in kar je najpomembnejše ne povzroča kislega dežja. Z zasaditvijo konoplje, ki lahko služi kot energijska poljščina in uspeva v vseh predelih sveta, bi veliko ljudi postalo manj odvisnih od bogatejših držav, katere služijo na račun olja in energije. Pravi modni hit pa bi lahko danes bile tudi plenice iz konoplje, primerne za večkratno uporabo; znano je da naj bi boljše vpijale vodo. Dandanes veliko tovarn zastruplja prst s težkimi kovinami. Da bi zemljo očistili bi lahko uporabili konopljo, saj je dokazano, da z nekaj let zaporednega sajenja le te iz prsti preko svojih korenin v steblo vsrkava kovine (Konopko z.o.o., socialno podjetje; Aktivni 2012; Robinson 2015).

Vedno večja težava sodobnega sveta postaja onesnaženost zraka. Nasadi konoplje bi lahko iz ogljikovega dioksida proizvajali kisik in s tem izboljšali samo ozračje. Konopljina vlakna povečajo obenem tudi kvaliteto recikliranega papirja, saj se ta zmehča ob vsakokratni uporabi. Lahko bi izdelovali avtomobile iz konoplje in ne bi bilo potrebe po izčrpanju rudnin. Vse to je naredil že inovator Henry Ford. V Evropi konopljo že dalj časa uporabljajo za živalske stelje saj vsebuje visok delež celuloze, katera pripomore, da je živalska stelja bolj vpojna. Že nekaj časa pa se izdeluje tudi snowboard, ki je narejen iz lesenega jedra, prevlečen s konopljino tkanino in okrašen s konopljenim keprom. Za desko pravijo da je vzdržljiva, lahka in kar je najpomembnejše okolju prijazna. S konopljo bi lahko zasadili tudi kmetijska zemljišča, saj le to lahko uporabimo za kolobarjenje s koruzo in s tem pridobimo kar dvakrat več iz ene prsti, katera kot taka je posledično brez plevela. Nekatera izmed ameriških staroselskih plemen se sklicujejo na gojenje konoplje, kot pomemben vir za boljšo prihodnost naše Zemlje. Glede na to, da konoplja dobro uspeva v različnih predelih sveta, tudi tam kjer prevladujeta pomanjkanje hrane in revščina, kot primer lahko navedemo Afriko, bi lahko v teh predelih sveta začeli gojiti konopljo, kot vlakneno poljščino. Konoplja bi s tem lahko veljala kot pomemben vir prehrane in dvignila kakovost življenja v državah tretjega sveta. V devetdesetih letih je zaradi selitve ameriške proizvodnje v države s cenejšo delovno silo veliko ljudi ostalo brez zaposlitve, tako da je veliko ljudi našlo zaposlitev ravno v panogah, ki se ukvarjajo z izdelki iz konoplje, vse od tekstila, hrane do kozmetičnih izdelkov. Vse te izdelke v ZDA izdelujejo iz uvožene konoplje, s tem posamezna podjetja veliko pridobijo hkrati pa ustvarjajo netovarniško panogo (Konopko z.o.o., socialno podjetje Robinson 2015;).

Medtem, ko so iz konoplje v preteklosti izdelovali slikarska platna na katera sta svoje oljne umetnine ustvarila tudi Rembrandt in van Gogh, je na Japonskem služila kot vir tkanin za kimono in kot vir tkanine iz katere so izdelovali verske oprave. Dandanes nam konopljina

semena lahko služijo kot pomemben vir beljakovin, ki so lažje prebavljive in jih lahko pripravimo na tisoč in en način ter kar je najpomembnejše, seme ne vsebuje THC-ja; vsebuje pa vitalne aminokisliline pri katerih lahko izpostavimo edestinom, ki bi lahko bil ključnega pomena za zdravljenje raka, aidsa, tuberkuloze in še mnogih drugih bolezni. Olje iz konopljinih semen vsebuje omega-3 maščobne kisline, katere pomagajo uravnati krvni tlak in raven holesterola; vsebuje gama-linolensko kislino (GLK), ki pomaga pri zdravljenju luskavice, prhljaja in še veliko drugih različnih kožnih bolezni. Glede na to, da konoplja uspešno raste povsod in naj bi bila 40.000-krat bolj varna kot aspirin bi lahko služila tudi kot uspešno alternativno zdravilo (Konopko z.o.o., socialno podjetje; Robinson 2000, 2015).

5.1 Uporaba konoplje v zdravstvu

»Najstarejša uporaba kanabisa v medicinske namene izvira iz Kitajske, kjer je več kot 3000 let veljal za enega od superiornih eliksirjev večnega življenja« (Robinson 2015, 82).

Konopljina semena nam lahko predstavljajo pomemben vir beljakovin, saj vsebujejo kar osem življenjsko pomembnih aminokislin, katera v našem telesu tvorijo pomembna protitelesa, ki pomagajo pri krepitvi našega imunskega sistema. Pomemben del konopljinih semen tvorijo predvsem maščobne kisline, katere igrajo pomembno vlogo pri razvoju in rasti kosti ter pri delovanju naših možganov. Konopljina semena vsebujejo zelo pomembno gamalinolensko kislino, katero najdemo le še v materinem mleku, svetlinovem olju in nekaterih algah. Gamalinolenska kislina je pomembna predvsem pri zdravljenju luskavice, arterioskleroze, očesnih bolezni, pomembno vlogo pa ima tudi pri preprečevanju strjevanja krvi in zmanjševanju bolezni srca in ožilja (Konopko z.o.o., socialno podjetje; Konopljino olje za zdravje).

Ameriški nevrokirurg doktor Sanjaya Gupte je svoje negativno mnenje o konoplji spremenil potem, ko je bil tudi sam priča izboljšanju zdravstvenega stanja deklice, ki je imela tudi po tristo epileptičnih napadov na teden kljub rednemu jemanju zdravil. Ta si je opomogla s pomočjo uživanja konoplje, saj so se njeni možgani tako zelo umirili, da je imela le še dva ali tri epileptične napade na mesec (Tratnik 2014).

»Vsak bolnik bi potreboval svojo sorto, ki bi mu bila najbolj pisana na kožo, pravi vodilna avtoriteta na področju raziskovanja konoplje, češki kemični analitik doktor Lumir Ondřej Hanuš, ki je leta 1992 z Williamom Devanom v ekipi legendarnega doktor. Raphaela Mechoulama na Hebrejski univerzi v Jeruzalemu izoliral prvi endokanabinoid anandamid«

(Brdnik 2016). Zdravljenje s konopljo je v Izraelu legalizirano tako, da je doktor Hanuš raziskal že več kot 300 različnih vrst konoplje (prav tam).

Konoplja naj bi učinkovito pomagala tudi pri zdravljenju raka, saj zmanjša velikost tumorja in uniči nekatere rakave celice. Po opravljenih raziskavah, ki so jih opravili na miših naj bi konoplja v kombinaciji z obsevanjem povečala njegovo učinkovitost (P.Z./Telegraf 2015).

»Najnovejše zdravilo za raka bo stalo okoli sto tisoč dolarjev letno na bolnika (2011), strošek marihuane za rakavega bolnika pa bi se utegnil približati 12.000 dolarjem letno, če bi marihuano nabavljal, če pa bi rastlino gojil na svojem dvorišču, bi ga letno stalo kakšnih tisoč dolarjev« (Bello 2015, 202).

Leta 2007 so na Harvardski univerzi ugotovili, da konoplja razpolovi rast raka za polovico. Rakave celice se širijo počasneje saj aktivne sestavine v konoplji upočasnijo rast ter preprečijo nastanek novih rakavih celic. Že leta 2000 pa so na madridski univerzi Complutense ugotovili, da THC lahko selektivno izbere okužene rakave celice ter jih uniči medtem, ko zdrave celice pusti pri miru (Bea 2013). Potem, ko naj bi Nacionalni zdravstveni inštitut (NIH) naročil raziskavo, s katero so želeli dokazati škodljivo vplivanje konoplje na imunski sistem, so prišli do spoznanja, da THC upočasnjuje rast kar treh vrst raka; a kljub temu nadaljnjih raziskav niso opravili (Bea 2013).

Če povzamemo, bi s konopljo lahko zdravili naslednje:

- depresijo,
- revmatični artritis,
- multiplo sklerozo,
- motnje centralnega živčnega sistema,
- rakava obolenja,
- možganske in jetrne poškodbe,
- diabetes in kardiovaskularne motnje,
- tumorska obolenja,
- Alzheimerjevo bolezen,
- shizofrenijo,
- epilepsijo,
- posttravmatični sindrom,
- čir na želodcu,

- astmo,
- migreno,
- osteoporozo,
- glavkom.

5.2 Konoplja kot del duhovnosti

Konoplja marsikomu predstavlja duhovni dar, kateri omogoči uživalcu na nek način avto – psihoterapijo, spreminjanje fokusa njegove zavesti, obenem pa lahko služi tudi kot sredstvo za čiščenje njegove zavesti ter zdravilo za prekinitev nepotrebnih in starih vzorcev. Lahko nam predstavlja tudi vrata, katera nam odpirajo pot v višje dimenzije ali pa nam služi zgolj kot sredstvo za sproščanje naše napetosti ali kot vir navdiha (Meško 2012).

V duhovne namene so konopljo uporabljali že v starodavnih časih v Indiji, o čemer priča indijsko sakralno besedilo Atharva veda, za katero menijo, da je nastalo okoli leta 1400 pred našim štetjem. To sveto besedilo omenja tudi sveto travo, katero so poimenovali "bhang", z njeno pomočjo pa so lahko komunicirali s Šivo, indijskim božanstvom. Atharva vedaprosi sveto rastlino, da nas zaščiti pred vsem slabim, pred boleznimi ter nas reši pred vsemi nadlogami (Robinson 2000). Hindujski so Bhang uživali predvsem v verskih obredih ter kot intoksikant pri raznoraznih festivalih in praznovanjih. Banga so se posluževali tudi delavci v Indiji, katerim je služil kot nadomestek alkohola (Konoplja 2016b). Joan Bello (2005) v svojem delu ugotavlja, da takrat, ko kanabinoidni sistem deluje s polno paro, to blagodejno vpliva na naš organizem saj je le-ta popolnoma sproščen. Vse to se odraža tako v našem telesu kot tudi duhu oziroma umu, kateri neprestano deluje v polnem teku in le takrat, ko prekinemo tok misli, dvojnost spremenimo v enost- s tem presežemo sam okvir razmišljanja ter posledično to dojamemo kot dvig zavedanja (prav tam).

»Veliki modreci so vedeli, kako se z drogami pride do višjih stanj, a so o skrivnosti molčali, da bi zaščitili vednost pred zlorabo množic« (Robinson 2000, 118).

Tudi na slovenskih tleh je konoplja nekoč veljala za zdravilno, predvsem pa čarobno rastlino, katera naj bi po ljudskem izročilu nosila Kristusovo znamenje monštrance. Jezus naj bi se »namreč nekoč, kot pravi slovensko izročilo, pred zasledovalci skrtil v nasad konoplje in je zatorej pri nas veljala kot učinkovito sredstvo za zaščito pred hudičem. Konoplja se je zaradi tega uporabljala tudi v vsakoletnih čarnih obrednih prehodih živine skozi hlevska vrata« (Meško 2012).

Medtem, ko so v 16. stoletju konoplji pripisovali lastnosti afrodiziaka, pa jo dandanes v Hinduizmu uporabljajo predvsem kot sredstvo za meditacijo in pomoč pri samoizražanju.

5.3 Produkti

❖ MARIHUANA

Začetki marihuane naj bi segali vse tja do bronaste dobe; tem nam danes pričajo posode, ki so se ohranile vse do danes, v njih pa so odkrili liste marihuane in njeno seme. Marihuano najpogosteje uporabniki uživajo s kajenjem, preko cigaret imenovanih »joint« ali preko različnih vrst pip. Lahko jo kadijo samo ali pa jo pomešajo s tobakom. Nekateri jo zaužijejo tudi s hrano, preko peciva ali pa preko napitka katerega so poimenovali »bhang«- le-ta naj bi bil najpreprostejši ter tudi najbolj priljubljen način uživanja marihuane. V Sloveniji naj bi pri pripravi bhanga uporabljali mleko, v katerem nato skuhamo liste marihuane, medtem ko Indijci pri tem uporabljajo vodo. Pri oralnem konzumiranju konoplje naj bi se pogosteje pojavila toksična predoziranja kot pa pri kajenju. Slaba plat takšnega uživanja konoplje pa naj bi bilo tudi zapoznelo učinkovanje, katero se lahko pojavi tudi do dve uri kasneje kot pri samem kajenju (Žigon 2000).

- **Ganja (GANDŽA):**

Gganja je gojena ženska rastlina in je srednja kvaliteta marihuane. Te naj bi se danes največ uporabljalo.

- **Sinsemilla:**

Kakovostnejša ganja naj bi bila Sinsemilla, ki izhaja iz Karibov, natančneje iz Jamajke in Havajev. Ta vrsta je brez semen ter vsebuje več THC-ja, zaradi odstranitve moške rastline s polja pred samo oploditvijo ženske rastline. Procent THC-ja znaša v tej vrsti marihuane od 8 do 10, možno pa je tudi 25.

- **Skink, Nederweed ali Duchweed:**

Pri tej vrsti marihuane gre predvsem za hitrejšo rast ter za večjo količino pridelka. Vsebnost THC-ja je pri tej vrsti nekje med 9 in 22 %, prašek kateri se nahaja na vršičkih pa lahko vsebuje tudi okoli 40 % THC-ja. To vrsta marihuane pa naj bi izhaja prvotno iz Nizozemske.

❖ HAŠIŠ

- Fin prah,
- fin prah, ki je stisnjen v ploščice,

- palice, kocke, krogle,
- raznorazne pogače, stisnjene v platnene vrečke ali celofan ali oljnat papir.

Hašiš je 8 do krat močnejši od marihuane. Pri tem je vsebnost THC-ja od 2 do 10 %, da pa dobimo 1kg hašiša pa je potrebno kar 500kg konoplje (Žigon 2000).

❖ HAŠIŠEVO OLJE

To olje je od 30 do 40 krat močnejšo kot marihuana in 4 krat močnejše kot hašiš. Pri tem je vsebnost THC-ja nekje od 10 pa vse do 30 procentna (Žigon 2000).

6 RAZISKAVE

V nalogi bomo navedli nekaj do sedaj opravljenih raziskav o konoplji, katere nam bodo v pomoč pri potrditvi ali zavrnitvi teze, da je konoplja lahko življenjsko pomembna za človeštvo. Kot navaja Združenje umetnikov (2013):

- **Konoplja zavira smrtnost oziroma pomanjkanje kanabinoidov viša statistiko smrtnosti.**

Raziskave iz leta 1998, pod vodstvom doktor Andreea Zimmera so na karolinškem inštitutu v Stockholmu pokazale, da THC zavira smrtnost ali drugače povedano, da samo pomanjkanje kanabinoidov v telesu viša statistiko smrtnosti.

- **Konoplja ni toksična in ni kancerogena.**

Da THC ni toksičen in kancerogen navajajo raziskave iz leta 1996, izvedene pod vodstvom doktor P. C. Chan, na Univerzi v Severni Karolini.

- **Redna uporaba konoplje nima negativnega učinka na sposobnost kratkotrajnega spomina, ki je bistven za učenje in razumevanje novih dražljajev.**

Leta 2003 so v New Hampshiru, na oddelku za fiziologijo in farmakologijo prišli do ugotovitve, da redna uporaba konoplje nima negativnih stranskih učinkov na sposobnost kratkotrajnega spomina oziroma, da se ob daljšem časovnem obdobju jemanja konoplje ob redni uporabi ali prekinitvi, sposobnost kratkotrajnega spomina izboljša.

- **Konoplja uporabnika ne zasvoji in ne predstavlja življenjske nevarnosti.**

Da konoplja ne predstavlja življenjske nevarnosti in ne zasvoji uporabnika pričra veliko študij, ki so bile opravljene s strani ameriškega inštituta proti raku.

- **Različni zdravilni učinki in zdravilne lastnosti, na kar vpliva razmerje med THC in CBD (Tratnik 2016).**

Dr. Paul Hornby, raziskovalec iz kanadskega Vancouvra in patolog je analiziral kemično sestavo pripravkov iz medicinske konoplje, pri tem pa mu je uspelo dokazati, da je genetika konoplje definirana kar s tremi specifičnimi profili, ti so povezani z različnimi učinki in zdravilnimi lastnostmi, katere določa samo razmerje med THC in CBD. Po več letih preučevanja konoplje je prišel do spoznanja, da je za kronične

bolezni bolj ustrezna konoplja, ki vsebuje več THC-ja, na drugi strani pa imamo CBD, ki je bolj primeren za zdravljenje multiple skleroze, tourettovega sindroma, skratka za podobne zdravstvene težave, kot so obsesivno-kompulzivne motnje. Tretji profil konoplje pa pripravek iz kanabisa CBD, in je nepsihoaktivne narave, uporablja pa se predvsem za zdravljenje otrok, kateri se borijo s hudimi epileptičnimi napadi. Ta tretji profil konoplje so poimenovali po Charlotte Figi, deklici, ki se je od svojega rojstva neprestano spopadala z epileptičnimi napadi, njeno stanje pa se je občutno izboljšalo, ko je pri petih letih dobila prvi odmerek konoplje, zato so ta profil konoplje poimenovali Charlotte's Web (šarlotina mreža). Tretji profil konoplje, so razvili bratje Stanley leta 2011, potem ko so med seboj križali rastlino industrijske konoplje ter rastlino indijske konoplje, pri tem je vsebnost THC-ja 0,5 % ter vsebnost CBD-ja 17 %.

➤ **Medicinska uporaba konoplje vpliva na manjšo odsotnost z dela zaradi bolezn.**

Nedavna študija trdi, da se je odsotnost ljudi z dela, zaradi bolezn zmanjšala potem, ko so kar v 24 državah legalizirali uporabo medicinske konoplje. Učinek je bil sicer močnejši pri tistih s polnim delovnim časom in moških srednjih let. Posledično bi z legalizacijo konoplje zmanjšali tudi stroške delodajalca, saj bi se odsotnost ljudi z dela kot rečeno tudi zmanjšala (International Association for Cannabinoid Medicines 2016).

➤ **Agresivnost se po uporabi konoplje zmanjša.**

Na univerzi v Maastrichtu (Nizozemska), so opravili študijo, s katero so dokazali, da se subjektivna agresija po uporabi alkohola poveča, medtem, ko se zmanjša pri uporabi konoplje, tako so prišli do zaključkov, da alkohol omogoča občutek agresije, medtem, ko ga konoplja zmanjšuje (International Association for Cannabinoid Medicines 2016).

7 ZAKONODAJA

Vlada Republike Slovenije je leta 1999 sprejela tri temeljne zakone na področju prepovedanih drog: Zakon o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami (ZPPPD, Ur. l. RS 108/1999), Zakon o predhodnih sestavinah za prepovedane droge (ZPSPD) in Zakon o preprečevanju uporabe prepovedanih drog in o obravnavi uživalcev prepovedanih drog (ZPUPD, Ur. l. RS 98/1999) (Cahunek 2011).

1. Zakon o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami (ZPPPD)

Tretji člen zakona (ZPPPD 1999) razdeli prepovedane droge v tri skupine, in sicer:

- Skupina I: rastline in substance, ki so zelo nevarne za zdravje ljudi zaradi hudih posledic, ki jih lahko povzroči njihova zloraba in se ne uporabljajo niti v medicini.
- Skupina II: rastline in substance, ki so zelo nevarne zaradi hudih posledic, ki jih lahko povzroči njihova zloraba, vendar pa se lahko uporabljajo v medicini.
- Skupina III: rastline in substance, ki so srednje nevarne zaradi posledic, ki jih lahko povzroči njihova zloraba in se lahko uporabljajo v medicini.

Konoplja sodi v prvo skupino rastlin, katere naj bi bile nevarne za zdravje ljudi, uporabljati pa se je ne sme niti v medicini, kljub temu, da so leta 2014 sprejeli uredbo katera dovoljuje uporabo učinkovin v zdravstvu. Prav tako je bila konoplja sprejeta za zdravljenje oziroma lajšanje določenih bolezenskih stanj (Vičar 2015).

Zakon o proizvodnji in prometu s prepovedani drogami v 9. členu navaja, da se lahko tako vrtni mak kot konoplja gojita zgolj za industrijske ter prehrambne namene, ter na podlagi dovoljenja, katerega izda ministrstvo za kmetijstvo. Pri tem točno določene pogoje predpiše minister, ki je pristojen za kmetijstvo, seveda v soglasju z ministrom za zdravje, ter ministrom pristojnim za notranje zadeve (ZPPPD, 9.čl.).

Zakon nato navaja, da (ZPPPD, 11.čl.): »Promet s prepovedanimi drogami na debelo lahko opravljajo pravne in fizične osebe, ki se ukvarjajo s proizvodnjo prepovedanih drog ter pravne in fizične osebe, ki izpolnjujejo pogoje, določene s posebnim zakonom za opravljanje prometa z zdravili na debelo«. Pri tem morajo tako pravne kot tudi fizične osebe, katere opravljajo promet s prepovedani drogami iz skupin I in II poleg pogojev iz prejšnjega odstavka imeti

tudi ustrezne prostore ter opremo za shranjevanje in prav tako tudi izdajanje prepovedanih drog. Pri tem je pomembno tudi, da so prostori tako sanitarno kot tudi tehnično ustrezni, ter da v teh prostorih ni drugih proizvodov ter nedostopnost nepooblaščenim osebam. Tehnične in sanitarne pogoje ter zavarovanje prostorov nato določi minister iz prejšnjega odstavka.

V skladu s 33. členom ZPPPD-ja se lahko z denarno kaznijo od 200 do 600 evrov ali celo z zaporom do 30 dni kaznuje za prekršek tistega, ki ima v posesti prepovedane droge v nasprotju z določbami omenjenega zakona.

Na kratko lahko omenimo tudi 42. člen, v katerem piše: »Z dnem, ko začne veljati ta zakon, se preneha uporabljati zakon o proizvodnji in prometu mamil (Uradni list SFRJ 55/78 in 58/85) ter preneha veljati uredba o pridelavi konoplje (Uradni list RS 36/99).«

2. Zakon o preprečevanju uporabe prepovedanih drog in o obravnavi uživalcev prepovedanih drog (ZPUPD).

Zakon se osredotoči predvsem na preprečitev širjenja prepovedanih drog ter na preprečitev širjenja njihove uporabe; konoplje kot take ta zakon ne omenja. Posebno pozornost pa nameni odvisnikom od heroina, ter sami preprečitvi tveganja, katerega povzroči izmenjava igel.

3. Kazenski zakonik (KZ)

V kazenskem zakoniku zasledimo obravnavo prepovedanih drog. Ne omenja pa konoplje kot take. 186. člen prepoveduje neupravičeno proizvodnjo ter promet s prepovedanimi drogami. Prav tako prepoveduje nedovoljene snovi v športu ter same predhodne sestavine za izdelovanje drog. Zatem pa sledi tudi 187. člen; ta člen prepoveduje omogočanje uživanja prepovedanih drog in nedovoljenih snovi v športu.

4. Zakon o semenskem materialu kmetijskih rastlin.

Zakon o semenskem materialu kmetijskih rastlin svoj fokus usmeri predvsem na predpisovanje splošnih pogojev za pridelavo, ter pripravo za trženje in uvoz semenskega materiala kmetijskih rastlin, o konoplji kot taki pa zakon ne govori.

5. Pravilnik o obliki in načinu vodenja evidenc in poročil o prepovedanih drogah.

Tu gre predvsem za način vodenja evidenc in določitev oblike, poročil o prepovedanih drogah. Ta poročila morajo biti opravljena s strani pravnih in fizičnih oseb, ki opravljajo in proizvajajo promet s prepovedanimi drogami na debelo.

6. Pravilnik o pogojih za pridobitev dovoljenja za gojenje konoplje in maka.

Pravilnik določa pogoje s katerimi lahko pridobimo dovoljenje za pridelovanje maka in konoplje. Tako v 2. členu navaja: »V Republiki Sloveniji je dovoljeno gojiti konopljo ali vrtni mak na strnjeni površini, ki ni manjša od 0,1 hektarja. Konoplja se lahko goji za namen pridelave semen za nadaljnje razmnoževanje, za pridobivanje olja, za pridobivanje substanc za kozmetične namene, za prehrano živali, za pridelavo vlaken in za industrijske namene (Združenje umetnikov 2013).«

Ker uživanje konoplje nikjer ni navedeno kot kaznivo dejanje, tudi zakonsko ni nikjer prepovedano. Kdor ima v lasti droge za lastno uporabo pa je lahko kaznovan denarno ali pa celo z zaporom do pet dni. Glede nato, da človek ne more konoplje uživati ne da bi jo pri tem posedoval je zato lahko kaznovan zaradi posedovanja manjše količine prepovedane droge (Vičar 2015).

Natančneje pa si bomo ogledali Zakon o zdravilih (Ur. l. RS 31/2006), ki v 5. členu navaja, da je zdravilo vsaka snov ali kombinacija snovi, ki so predstavljene z lastnostmi za zdravljenje ali preprečevanje bolezni, tako pri živalih kot tudi ljudeh. Nato v nadaljevanju v 13. členu izpostavi tradicionalna zdravila rastlinskega izvora, katera morajo ustrezati naslednjemu kriteriju:

- lahko imajo terapevtske indikacije, ki so primerne izključno za tradicionalna zdravila rastlinskega izvora, ta so zaradi svoje sestave in namena primerna za samozdravljenje,
- biti morajo zgolj za dajanje v skladu z določeno jakostjo in odmerjanjem,
- biti morajo za peroralno/zunanjo uporabo/za inhaliranje,
- obdobje tradicionalne uporabe zdravila je poteklo,
- podatki o tradicionalni uporabi zdravila morajo biti zadostni, predvsem izdelek, ki dokazano ni škodljiv v določenih pogojih uporabe; učinkovitosti zdravila pa so možne na podlagi dolgotrajne uporabe ter izkušenj.

Tradicionalna zdravila, ki so rastlinskega izvora smejo vsebovati tako vitamine kot tudi minerale, če zanje obstajajo dokumentirana dokazila o varnosti le teh. Pri tem je pomembno, da vitamini in minerali podpirajo delovanje rastlinskih učinkovin glede na navedene terapevtske indikacije. V primeru, da organ (pristojen za zdravila) ugotovi, da tradicionalno zdravilo, ki je rastlinskega izvora izpolnjuje vse kriterije za pridobitev dovoljenja za promet z

zdravilom ali registracijo homeopatskega zdravila, se določbe za tradicionalna zdravila rastlinskega izvora ne uporabljajo (Združenje umetnikov 2013).

29. člen Zakona o zdravilih navaja, da predlagatelju v vlogi ni potrebno podati lastnih podatkov o nekliničnih farmakološko-toksikoloških ali kliničnih preskušanjih za zdravila za uporabo. Veterinarski medicini pa niti ni potrebno podati rezultatov testiranja ostankov. Pri tem pa mora uspešno dokazati, da imajo učinkovine zdravila uveljavljeno medicinsko ali veterinarsko- medicinsko uporabo z že poznanimi učinki ter sprejemljivo stopnjo varnosti. Pomembno je, da je zdravilo v uporabi vsaj deset let na območju Evropske unije, ter da je zadostna količina objavljene literature o sami uporabi zdravila, saj je drugače potrebno namesto lastnih podatkov, podati podatke iz literature. Vse skupaj se nato malce bolj zaplete pri registraciji tradicionalnega zdravila (ZZdr-1, 36. čl), kjer piše, da se za to uporablja poenostavljen postopek pridobitve dovoljenja za promet, v katerem je potrebno predložiti splošni del, tako farmacevtsko-kemično kot tudi biološko dokumentacijo, katera mora biti v skladu s 1. in 2. točko drugega odstavka 23. člena tega zakona. Namesto podatkov iz 3. in 4. točke drugega odstavka 23. člena Zakona o zdravilih je potrebno predložiti:

- I. Bibliografske ali strokovne dokaze, da je ustrezno drugo zdravilo v medicinski uporabi vsaj 30 let pred datumom vloge. Od tega mora biti vsaj 15 let v Evropski uniji. Če je zdravilo v uporabi manj kot 15 let na področju Evropske unije, ter pri tem izpolnjuje pogoje za tradicionalno zdravilo rastlinskega izvora, predloži pristojen organ za zdravila dokaze o dolgotrajni uporabi zdravila v oceno Evropski agenciji za zdravila.
- II. Bibliografski pregled podatkov o varnosti skupaj z izvedenskim poročilom ter na zahtevo organa (pristojnega za zdravila), kakršne koli dodatne podatke, kateri so potrebni za oceno same varnosti zdravila.

O pogojnem dovoljenju za promet z zdravilom govori 40. člen Zakona o zdravilih, saj organ, kateri je pristojen za zdravila lahko izjemoma po uskladitvi s predlagateljem izda dovoljenje za promet, pri tem pa mora predlagatelj izpolniti določene pogoje v zvezi z samo varnostjo zdravila ter obveščanjem pristojnih služb. Takšno dovoljenje lahko predlagatelj dobi zgolj, če obstajajo objektivni razlogi, katere predpiše pristojni minister.

Odredba o razvrstitvi zdravilnih rastlin v 2. členu navaja: »Zdravilne rastline so razvrščene v tri kategorije: kategorija H, kategorija Z, kategorija ZR«. V kategorijo H spadajo predvsem tiste rastline, ki se lahko uporabljajo kot hrana, če pa so le-te v zahtevnejših farmacevtskih

oblikah je potrebno pridobiti mnenje Urada RS za zdravila. Če se ugotovi, da imajo ti izdelki zdravilne učinke se jih razvrsti v skupino C. V to kategorijo spadajo tudi rastline katere so namenjene zdravilski uporabi in spadajo v kategorijo Z. Rastline pri katerih zdravilska uporaba terja nadzor pa spadajo v kategorijo ZR, ter v skupino A, in so pri prevelikih odmerkih strupene ali pa se pojavijo neželeni stranski učinki (Združenje umetnikov 2013).

Na področju zdravstva se stvari glede uporabe konoplje v medicinske namene počasi izboljšujejo, saj je medicinska stroka 19. 6. 2014 izrazila svojo podporo uporabi konopljinih učinkovin za zdravstvene namene; predvsem za zdravljenje nekaterih simptomov bolezni. Vlada je nato odredila spremembo uredbe, katera v Republiki Sloveniji omogoča uporabo zdravil na osnovi kanabinoidov. Kljub temu pa ostaja indijska konoplja še vedno prepovedana. Dovoljuje se zgolj uporabo industrijske konoplje. Zdravniki lahko sedaj predpišejo na recept bolnikom za lajšanje raznih bolezni ali simptomov registrirana zdravila, katera delujejo na osnovi kanabinoidov. Ministrstvo za zdravje navaja, da v Evropski uniji obstaja več zdravil, katera so registrirana ter temeljijo na osnovi kanabinoidov, uporabljajo pa se predvsem za preprečevanje slabosti, povečanje apetita pri bolnikih, ki se bojujejo z rakom in še za mnogo drugih bolezenskih stanj. Kanabinoidi obstajajo tako naravni kot tudi umetni, uporabljajo pa se predvsem kot zdravila v obliki tablet, kapljic, kapsul ali kot pršilo za nos (Vičar 2015).

8 POSLEDICE OB SPREJETJU ZAKONA (Združenje umetnikov 2013, Predlog zakona o konoplji)

I. Posledice na področju zdravstva

Konoplja bi lahko služila kot učinkovito in varno zdravilo, s pomočjo katerega bi bolnik preko samozdravljenja razbremenil zdravstvo, obenem pa bi zdravniki imeli lažji dostop do spremljanja samega poteka samozdravljenja. Predvsem pa bi s tem, ko bi namesto sintetičnih zdravil predpisovali konopljo to pomenilo tudi cenejše zdravilo za državo, za bolnika pa bolj zdravo. Posegli bi tudi na področje varovanja zdravil, saj bi imeli zdravniki vedenje kakšna zelišča bolnik uživa, tako, da bi lažje postavili diagnozo in terapijo, glede na samo tveganje kombiniranja različnih zelišč ali dodatkov. Obenem bi sprejetje zakona omogočilo tudi evidenco, saj mednarodne konvencije zahtevajo natančno evidentiranje porabe konoplje, trenutno pa nam zakonodaja to onemogoča. Nenazadnje bi se zaradi manjše uporabe umetnih gnojil in raznoraznih pesticidov izboljšalo tudi zdravje prebivalstva.

II. Posledice na področju kmetijstva

S tem, ko bi posejali konopljo bi v prvi vrsti razstrupili zemljo, saj naj bi konoplja vsrkala mnoge škodljive kemikalije in jih razgradila v neškodljive. Na drugi strani bi se pridelovalcem industrijske konoplje zmanjšali stroški in tudi odstranilo marsikatero administrativno oviro. Stroški testiranja (običajno se testira manjši del konoplje) bi se zreducirali maksimalno za pridelovalce navadne konoplje, pri tem pa bi se prilivi iz pristojbin zaradi pridelovalcev zdravilne konoplje povečali. Pomembno dejstvo pa je tudi, da bi se s sprejetjem zakona odprle številne možnosti za pridelavo hrane iz konopljinih semen, saj so leta z beljakovinami zelo bogata. Uporabljali pa bi jo lahko tudi kot zelo hranilno krmo za živali, kar pa bi pomenilo večjo neodvisnost od mednarodnih zalog in trgov.

III. Posledice na samo delo policije

Sprva bi ob sprejetju zakona razbremenili delo policistov, katero je v veliki meri povezano z drogami, natančneje s posestjo konoplje. Velik vpliv bi imelo sprejetje zakona predvsem na črni trg, saj bi le ta izginil, ker se zaradi visokih kazni nezakonitega trgovanje ne bi več izplačalo tvegati. Pri tem pa bi se zmanjšala tudi ogroženost otrok pred zlorabo. Pri vsem tem bi se izboljšali tudi stiki ter samo sodelovanje prebivalstva s policijo. Izboljšala pa naj bi se tudi prometna varnost, saj veliko pozornosti danes policija nameni preverjanju THC-ja ali

prisotnost metabolitov v telesu. Vse to pa naj bi bil velik nesmisel, saj ni dokazov, da naj bi THC negativno vplival na vožnjo.

IV. Posledice na okolje

Sprejeti zakon bi predstavljal velik plus predvsem za zmanjšanje onesnaževanja okolja ter nove možnosti za pridobivanje ekološkega goriva, kar bi pomenilo manjšo odvisnost od naftnega trga. Na drugi strani bi lahko namesto plastičnih predmetov, katere izdelujejo iz naftnih derivatov ter jim dodajajo toksične ftalate lahko izdelovali iz konopljine mase, saj je ta močnejša in kar je najpomembneje po svoji naravi razgradljiva. Manjša poraba škodljivih škropil oziroma zaščitnih sredstev pa bi bila tudi bistvenega pomena za živali, predvsem čebele, katerim grozi izumrtje.

V. Posledice na področju industrije

Na področju industrije bi se odprle nove možnosti izvoza konoplje na eni strani, na drugi strani pa bi iz njenih vlaken lahko izdelovali tudi zidake ter toplotno izolacijo. Skratka bila bi velikega pomena; lahko tudi na področju gradbeništva. Prav tako bi posegli lahko tudi na trg tkanin in vrvi. To bi pomenilo predvsem manjšo odvisnost od uvoza blaga, z ekološko pridelavo papirja iz konoplje pa bi dosegli vrhunec, saj bi omogočili ohranjanje naših gozdov. S tem tudi naše dediščine zaradi kemično manj zahtevne obdelave konoplje pa bi se zmanjšala obremenitev okolja.

VI. Posledice na področju družbe

Vsi uporabniki konoplje ne bi bili več stigmatizirani, prav tako bi bili finančno manj obremenjeni, saj bi konopljo lahko gojili sami ali pa bi jo po zmerni ceni kupili v lekarni. S sprejetjem zakona o uporabi konoplje bi vplivali tudi na samo kvaliteto življenja prebivalstva in tako rekoč na dobrobit družbe. Nekako bi s tem stopile v veljavo tudi človekove pravice do svobodne vere; to bi pomenilo velik korak za vse tiste, ki konopljo uporabljajo ali v obredne namene ali pa po prastarih izročilih.

VII. Posledice na področju sodstva

Na področju sodstva bi se znatno zmanjšalo število kazenskih in prekrškovnih primerov, sodišče pa bi s tem pridobilo precej časa za pomembnejše delo.

9 SKLEP

Na podlagi analiziranja ter interpretacije izbrane literature je razvidna uporabnost konoplje v številne namene, tako v zgodovini kot tudi danes, ter na prav vseh področjih našega življenja, vse od gospodarskih panog pa vse tja do kulture.

Ob preučevanju zgodovine konoplje sem prišla do spoznanja, da gre za zelo uporabno rastlino z zdravilnimi učinkovinami, katere so za zdravljenje številnih bolezni uporabljali tako v kitajski medicini pred 12.000 leti kot tudi drugod po svetu in jih pri tem ni prav nič motilo. Danes pa se je zaradi pridevnika droga, marsikdo izogiba, kljub temu, da bi jo lahko preišljeno uporabljali. Seveda je potrebno dodati, da njena uporaba ni tako preprosta, saj je potrebno vedeti katero vrsto konoplje uporabiti ter na kakšen način in v kakšni meri. Ponekod po svetu je še vedno zakonsko prepovedana, a se tudi tu počasi dogajajo premiki na boljše. Po vsej prebrani literaturi lahko z zagotovostjo trdim, da bi tabu o konoplji izginil, če bi se ljudje seznanili z njenim delovanjem, ter samim razlikovanjem, saj je pomembno, da se različnim vrstam konoplje pripisuje različne lastnosti, zdravilne učinkovine, psihoaktivne lastnosti, skratka, da se rastline med seboj ustrezno ločuje. Glede nato, da bi konopljo lahko uporabljali za izdelovanje papirja, bi bil to velik korak na področju ekologije, saj bi pripomogli k ohranjanju gozdov. Prav tako bi lahko posegli na področje industrije in s tem, ko bi začeli izdelovati vrvi, tkanino in podobne stvari iz konoplje, bi ob tem, ko bi obudili starodavno obrt pripomogli tudi k novim delovnim mestom. Nekateri bi konopljo lahko uporabljali za samozdravljenje, saj je glede na številne raziskave znano, da uspešno zdravi tako raka, kot tudi luskavico, epilepsijo, osteoporozo ter mnogo drugih bolezni, s tem bi ubili kar dve muhi na en mah, saj bi razbremenili zdravstvo, ter s tem, ko bi predpisovali konopljo namesto sintetičnih zdravil, bi to pozitivno vplivalo tudi na državo, saj bi bilo vse skupaj veliko ceneje. Z legalizacijo konoplje pa bi posegli tudi na področje kmetijstva, z posaditvijo konoplje bi lahko očistili zemljo, saj le-ta iz škodljivih snovi proizvaja neškodljive in je kot nek filtrator, prav tako bi se izognili tudi uporabi pesticidov in kar je najpomembneje konoplja bi lahko pomenila vir hrane tako za ljudi kot tudi za živali (krma). S sprejetjem zakona o konoplji pa bi posegli tudi na področje dela policistov, to bi pozitivno vplivalo na črni trg, saj bi ta izginil. Z sprejetjem zakon o konoplji bi posegli tudi na področje človekovih pravic do svobodne vere, tu bi veliko pridobili tisti, ki konopljo uporabljajo v obredne namene. Zakon o konoplji pa bi pozitivno vplival tudi na sodišča, saj bi ti pridobili veliko več časa za reševanje pomembnejših problemov.

Kot kažejo številne raziskave je konoplja resnično zdravilna rastlina in bi z njo lahko blažili marsikateri simptom, prav tako lahko na podlagi zgodovinskih dejstev ter vseh dodatnih informacij pridemo do zaključka, da je konoplja zelo koristna rastlina, z izjemno uporabnostjo ter izjemnega pomena za celotno človeštvo. Kot skoraj vsaka rastlina pa ima tudi ta stranske učinke, zlasti pri prevelikem doziranju. Na zastavljeno raziskovalno vprašanje lahko odgovorim pritrdilno, da bi z sprejetjem zakona o konoplji pridobili več koristi kot povzročili škode. Z določenimi omejitvami ob sprejetju zakona bi namreč povzročili odprtje novih delovnih mest, zmanjšali stroške države pri zdravljenju številnih državljanov, zatrli delovanje črnega trga, ter bistveno pripomogli k zmanjšanju onesnaževanja okolja. Na drugi strani, pa bi imeli večji nadzor tako nad uporabniki konoplje, kot tudi nad pridelovalci le-te. Da pa je prišlo do prepovedi uporabe konoplje zaradi prikritih političnih interesov, pričajo nekatera zgodovinska dejstva. Vojna proti uporabi konoplje se je začela v 20. stoletju, s tem, ko je konoplja začela predstavljati veliko grožnjo lesni industriji in posledično pomembnemu ameriškemu monopolistu Williamu Randolphu Hearstu, ki je imel takrat v lasti velik del gozdov. S pomočjo H. Anslingerja in propagandnimi članki mu je uspelo označiti konopljo za najnevarnejšo drogo na svetu. Anslingerju pa so poleg Hersta ščitili hrbet tudi številni poslovneži iz petrokemične industrije, kot so Morgan, Rockefeller, Dupont in Mellon. Tem je veliko grožnjo predstavljal avtomobil, katerega je izdelal Henry Ford in je bil v večji meri izdelan iz konoplje. S tem ko so ti poslovneži združili moči, so bili dovolj močni, da so prepovedali uporabo konoplje in si za nekaj časa zagotovili varno prihodnost. Da pa gre pri prepovedi konoplje za prikrite interese političnih akterjev pa je razvidno tudi iz odnosa predsednika Roosevelta in J. D. Rockefellerja, ki je bil eden izmed njegovih vodilnih donatorjev, saj je svoj košček k prepovedi doprinesel tudi predsednik. Leta 1961 je nato Anslingerju uspelo Združene narode prepričati, da so konopljo uvrstili med najnevarnejše droge, prav tako pa mu je uspelo prepričati Svetovno zdravstveno organizacijo, da je konopljo označila za rastlino brez zdravilnih učinkovin, ter kot sredstvo od katerega lahko postanemo zasvojeni. Na podlagi podanih dejstev lahko potrdimo tezo, da gre pri prepovedi konoplje v večji meri za prikrite interese političnih akterjev. Trenutno se stanje tako v svetu, kot tudi na domačih tleh poglavitno spreminja, tako zaradi pritiskov javnosti kot tudi zaradi uvida politične elite vedno večji uporabi konoplje na črnem trgu. Kljub temu, pa imajo še vedno velik vpliv tisti, ki imajo denar, to so danes predvsem multinacionalne korporacije, katere se zavedajo, da bodo ob sprejetju zakona o konoplji ob dobršen del dobička. Čeprav smo leta 2014 sprejeli uporabo industrijsko pridelane konoplje v zdravstvene namene gre tu še vedno predvsem za prikrite interese farmacevtske združbe, ki se zaveda svojega propada v primeru

sprejetja uporabe konoplje v vse namene, prav tako pa tudi uporabo indijske konoplje. Skratka počasi se stvari izboljšujejo, še vedno pa ostajajo tudi določene omejitve in s tem ostaja veliko vprašanj odprtih za nadaljnjo raziskovanje.

10 LITERATURA

1. Aktivni. 2012. *Vse, česar še niste vedeli o konoplji*. Dostopno prek: <http://www.aktivni.si/zdravje/preventiva/vse-cesar-se-niste-vedeli-o-konoplji/> (10. avgust 2016).
2. Bea. 2013. *Konopljino olje proti raku*. Dostopno prek: http://www.ekologicen.si/article/836/Konopljino_olje_proti_raku (10. avgust 2016).
3. Bello, Joan. 2015. *Zdravljenje raka z marihuano*. Ljubljana: Ara.
4. Brdnik, Žiga. 2016. *Zdravljenje s konopljo: Naša prihodnost bo zelena ali pa je ne bo*. Dostopno prek: <http://konoplja.net/zdravljenje-s-konopljo-nasa-prihodnost-bo-zelena-ali-pa-je-ne-bo/> (10. avgust 2016).
5. Cahunek, Toni. 2011. *Predlogi politike za ureditev statusa konoplje v slovenski zakonodaji*. Magistrsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
6. Cebedin. 2016. *Kaj je CBD olje spoznajte popolnoma legalno različico hašiševega olja*. Dostopno prek: <https://cebedin.net/cbd-olje/> (10. avgust 2016).
7. Gasperini, Alessandro. 2016. *Zgodovina konoplje v Sloveniji in Jugoslaviji*. Dostopno prek: <http://portal-konoplja.si/zgodovina-konoplje-slovenija-jugoslavija/> (10. avgust 2016).
8. Gape. 2014. *Cilj je prosto sajenje konoplje*. 2014. Dostopno prek: <http://www.gape.org/2014/konoplja.html#indicavssativa> (10. avgust 2016).
9. International Association for Cannabinoid Medicines (IACM). 2016. *Science/Human: Medical cannabis laws in the USA are associated with a decline of absence from work due to sickness*. Dostopno prek: http://www.cannabis-med.org/english/bulletin/ww_en_db_cannabis_artikel.php?id=484#1 (10. avgust 2016).
10. Lesnik, Štefani in Lucija Zlodej. 2013. *Konopljina kuharica*. Ljubljana: Ara.
11. *Kazenski zakonik (KZ-UPB1)*. Ur. l. RS 95/2004. Dostopno prek: <https://www.uradni-list.si/1/content?id=51064> (10. avgust 2016).
12. *Kazenski zakonik (KZ-1)*. Ur. l. RS 55/2008. Dostopno prek: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlurid=20082296> (10. avgust 2016).
13. Kocjan Ačko, Darja. 2015. *Poljščine pridelava in uporaba*. Ljubljana: Kmečki glas.
14. *Konopko z.o.o., socialno podjetje*. Dostopno prek: <http://www.konopko.si/> (10. avgust 2016).
15. Konoplja. 2000. *Konoplja in Ameriška zgodovina*. Dostopno prek: <http://www.konoplja.org/web/Konoplja/Zgodovina/Ameriska+ zgodovina1.htm> (10. avgust 2016).
16. --- 2016a. *Botanika konoplje*. Dostopno prek: http://www.konoplja.org/web/Konoplja/Botanika/Botanika_konoplja.htm (10. avgust 2016).

17. --- 2016b. *Konoplja v Indiji*. Dostopno prek: http://konoplja.org/web/Konoplja/Zgodovina/Konoplja_v_Indiji.htm (10. avgust 2016).
18. *Konopljino olje za zdravje*. Dostopno prek: <http://www.konopljino-olje.zazdravje.biz/> (10. avgust 2016).
19. Meško, Kristofer Bogdan. 2012. *Konoplja, I. del*. Dostopno prek: <http://za-misli.si/subkultura/113-konoplja-i-del-bogdan-mesko> (10. avgust 2016).
20. P.Z./Telegraf. 2015. *Konoplja dokazano zdravi raka*. Dostopno prek: <http://www.regionalobala.si/novica/konoplja-dokazano-zdravi-raka> (10. avgust 2016).
21. Robinson, Rowan. 2000. *Velika knjiga o konoplji: popoln vodič po okoljski, komercialni, zdravstveni in duhovni rabi ene od najbolj izjemnih rastlin na zemlji*. Ljubljana: samozaložba.
22. --- 2015. *Konopljin manifest*. Visoko: Kiroja.
23. Slovenski konopljin socialni klub. 2016. *Predlog zakona o konoplji*. Dostopno prek: http://sksk.si/Predlog_zakona_o_konoplji.htm (10. avgust 2016).
24. Tratnik, Ksenija. 2014. *Konoplja – je res tako zdravilna?* Dostopno prek: <http://www.viva.si/Alternativna-in-naravna-pomo%C4%8D/11379/Konoplja-je-res-tako-zdravilna> (10. avgust 2016).
25. --- 2016. *Najnovejša spoznanja in dejstva o medicinski konoplji*. Dostopno prek: <http://www.viva.si/%C4%8Clanki-o-bolezni-drugo/13963/Najnovej%C5%A1a-spoznanja-in-dejstva-o-medicinski-konoplji> (10. avgust 2016).
26. Tribuna, list ljubljanskih študentov. 2016. *Konoplja lahko reši svet, marihuana pa ga lahko pozdravi!* Dostopno prek: <http://tribuna.si/marihuana-mars/konoplja-lahko-resi-svet-marihuana-pa-ga-lahko-pozdravi/> (10. avgust 2016).
27. Vičar, Sanja. 2015. *Družbena in pravna raba indijske konoplje*. Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
28. Wikipedija prosta enciklopedija. 2016. *Tetrahidrokanabinol*. Dostopno prek: <https://sl.wikipedia.org/wiki/Tetrahidrokanabinol> (10. avgust 2016).
29. *Zakon o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami (ZPPPD)*. Ur. l. RS 108/1999. Dostopno prek: <https://www.uradni-list.si/1/content?id=23256> (10. avgust 2016).
30. *Zakon o zdravilih (ZZdr-1)*. Ur. l. RS 31/2006. Dostopno prek: <https://www.uradni-list.si/1/content?id=72463> (10. avgust 2016).
31. *Zakon o preprečevanju uporabe prepovedanih drog in o obravnavi uživalcev prepovedanih drog (ZPUPD)*. Ur. l. RS 98/1999. Dostopno prek: <https://zakonodaja.com/zakon/zpupd/i-del-splosne-dolocbe> (10. avgust 2016).

32. Združenje umetnikov. 2013. *Predlog zakona o konoplji*. Sveto: Združenje umetnikov Paviljon.
33. Žigon, Darko. 2000. *Kaj resnično veš o drogah?* Ljubljana: Center Marketing International.